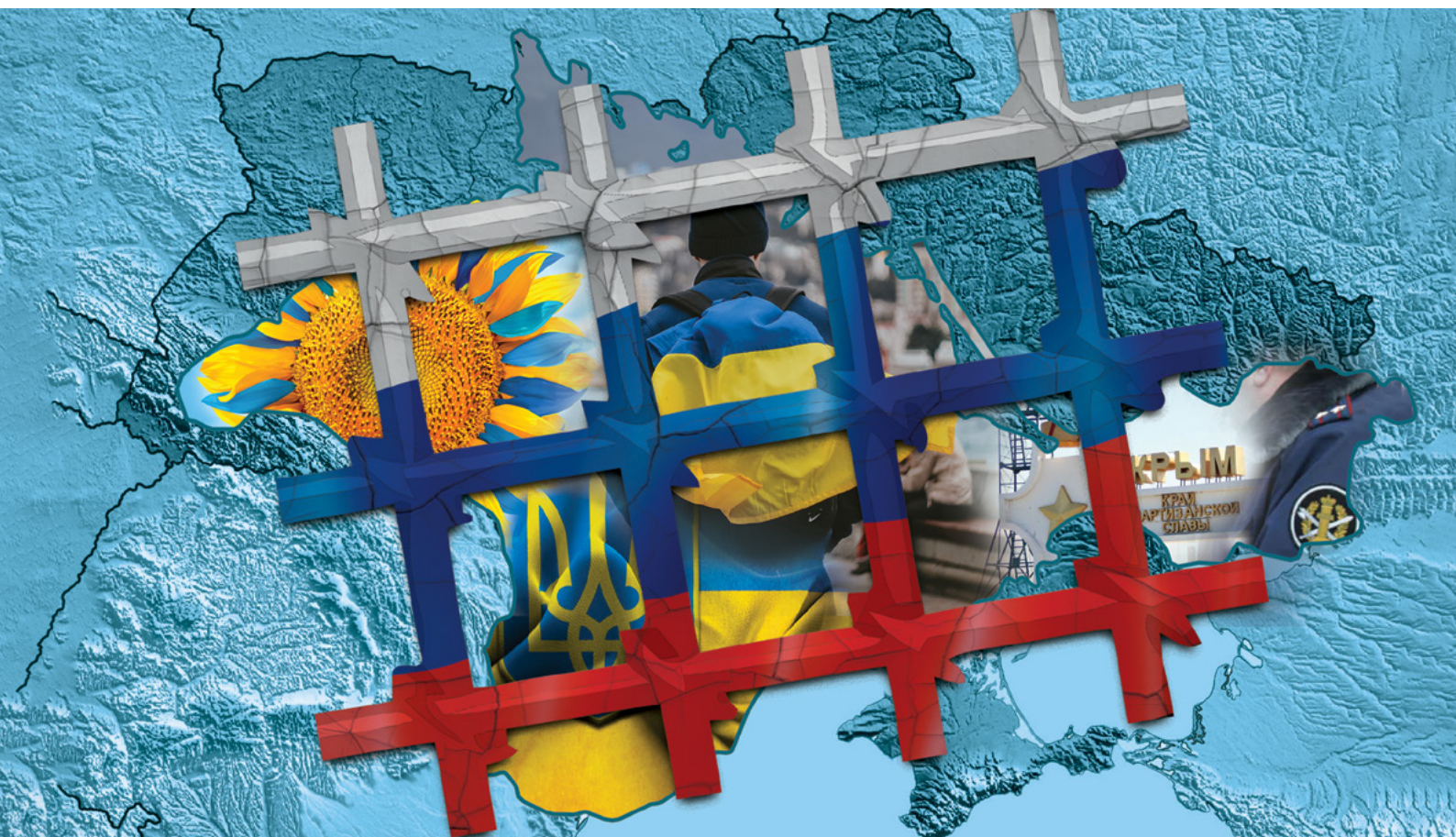

КРИМСЬКА ПРАВОЗАХИСНА ГРУПА

e-mail: crimeahrg@gmail.com

website: crimeahrg.org

ОГЛЯД СИТУАЦІЇ З ДОТРИМАННЯМ ПРАВ ЛЮДИНИ Й НОРМ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА У КРИМУ ЗА 2020 РІК

Січень 2021 року

Кримська правозахисна група (КПГ) — неурядова українська правозахисна організація кримських правозахисників та журналістів, діяльність якої спрямована на сприяння захисту прав людини у Криму шляхом залучення широкої уваги до проблем дотримання прав людини та норм міжнародного гуманітарного права на окупованій території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя. КПГ зосереджується на документуванні та постійному моніторингу порушень прав людини та воєнних злочинів у зв'язку із окупацією півострова Російською Федерацією.

При підготовці та розповсюдженні інформації КПГ керується принципами об'єктивності, достовірності та своєчасності.

ЗМІСТ

1. ГРОМАДЯНСЬКІ І ПОЛІТИЧНІ ПРАВА	2
Насильницькі зникнення	2
Катування, нелюдське чи таке, що принижує гідність, поводження або покарання	2
Право на свободу й особисту недоторканість	3
<i>Політично умотивоване кримінальне переслідування.....</i>	3
<i>та позбавлення волі</i>	
<i>Обшуки й затримання</i>	5
Свобода думки, совісті та релігії	5
Свобода слова та вираження поглядів	7
<i>Законодавчі обмеження свободи слова.....</i>	7
<i>Переслідування за свободу вираження поглядів.....</i>	7
<i>й обмеження роботи журналістів</i>	
<i>Блокування доступу до інформації.....</i>	8
Свобода зібрань і об'єднання	9
<i>Свобода зібрань.....</i>	9
<i>Свобода об'єднань.....</i>	10
2. ПОРУШЕННЯ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА	11
<i>Конвенція (IV) про захист цивільного населення під час війни</i>	11
<i>Стаття 49. Депортація мешканців Криму з окупованої території.....</i>	11
<i>на територію РФ, а також переміщення цивільного населення з РФ</i>	
<i>на окуповану територію</i>	
<i>Стаття 51. Призов осіб, котрі мешкають на окупованій території,</i>	12
<i>до армії держави, яка окупує, а також пропаганда служби в армії</i>	
<i>Стаття 64. Зобов'язання залишити чинним законодавство</i>	12
<i>окупованої території</i>	
3. РЕАГУВАННЯ ОКУПАЦІЙНОЇ ВЛАДИ РФ.....	13
НА ПАНДЕМІЮ COVID-19 У КРИМУ	
4. ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В СФЕРІ ЗАХИСТУ ГРОМАДЯН	17
В УМОВАХ ОКУПАЦІЇ АР КРИМ ТА М. СЕВАСТОПОЛЯ	
5. МІЖНАРОДНІ РІШЕННЯ ЩОДО КРИМУ	20

1. ГРОМАДЯНСЬКІ І ПОЛІТИЧНІ ПРАВА

НАСИЛЬНИЦЬКІ ЗНИКНЕННЯ

Усі задокументовані правозахисними організаціями випадки насильницьких зникнень після окупації Криму досі не були ефективно розслідувані, винних осіб не встановлено й не притягнуто до відповідальності.

КАТУВАННЯ, НЕЛЮДСЬКЕ ЧИ ТАКЕ, ЩО ПРИНИЖУЄ ГІДНІСТЬ, ПОВОДЖЕННЯ АБО ПОКАРАННЯ

2020 року в Криму зафіксовано застосування насильства й такого поведження, що принижує гідність людини, під час затримань, уживання насильства щодо осіб, котрих тримають під вартою, утримання в умовах, загрозливих для життя і здоров'я, утримання в місцях позбавлення волі осіб з медичними протипоказаннями до цього, відмову у наданні потрібної медичної допомоги.

Окупаційні органи російської влади продовжили практику відмов у проведенні розслідувань за заявами про застосування катувань, а особи, винні у використанні тортур, залишаються безкарними. Більш того, представники окупаційної влади публічно заохочували застосування тортур. Як-от, 26 березня «глава» Криму Сергій Аксьонов закликав співробітників МВС РФ «*відпрацювати всі прийоми рукопашного бою*» на кримчанах, котрі приховують поїздки до інших країн в умовах пандемії коронавірусу¹.

Аналіз вироків кримських «судів», здійснений КППГ у червні 2020 року, засвідчив, що кримінальні справи за фактом застосування тортур за заявами жертв політично умотивованого переслідування «слідчі органи» в Криму відкривають за ст. 286 КК РФ (*Перевищення посадових повноважень*), себто тортури кваліфікують як один з видів «перевищення повноважень». «Судді» та «слідчі органи» не ухвалюють вироків, якими передбачено реальне позбавлення волі, щодо співробітників силових структур РФ, але постановляють застосувати як покарання мінімальні терміни чи менші за мінімальні. КППГ задокументувала лише одне

рішення про реальне позбавлення волі, втім воно було ухвалено щодо співробітника МВС, котрий побив іншого службовця. Стосовно співробітників ФСБ РФ загалом не знайдено жодної кримінальної справи на сайтах кримських «судів», хоча більшість заявників про застосування до них катувань в рамках політично умотивованого переслідування винними називають саме співробітників ФСБ РФ².

«Судді» та «слідчі органи» у Криму не ухвалюють вироків про призначення реального позбавлення волі співробітникам МВС та ФСБ РФ, які застосовували тортури

Серед нових фактів вкрай необхідно відзначити тортури Сервера Расільчака. 28 січня 2020 року співробітники МВС РФ зупинили вночі дорогою до м. Саки автомобіль, в якому перебували 17-річний Сервер Расільчак і його батько. Сервер повідомив, що співробітники МВС РФ під час затримання його побили, забрали до відділку МВС РФ, де протягом кількох годин застосовували до нього тортури струмом, били й погрожували сексуальним насильством. У травні його мати оповістила, що справу про застосування тортур було порушено, але співробітникам МВС не було пред'явлено обвинувачення.

Особи, котрі перебувають під вартою у СІЗО, повідомляють про вогкість, холоднечу, відсутність найменших санітарно-гігієнічних умов і достатньої кількості ліжок через переповнення СІЗО, про відмови у наданні медичної допомоги чи видачі необхідних ліків. Жертв політично умотивованого й релігійного переслідувань з Криму, котрі перебувають у колоніях на території РФ, найчастіше відправляють до штрафних ізоляторів (ШІЗО) з надуманих приводів. Приміром, фігурант «справи кримських мусульман» Теймур Абдуллаєв з березня 2020 року, після етапування його до ВК-2 м. Салават (РФ), до кінця року практично беззмінно перебував у ШІЗО.

Такі умови утримання призводять до значного погіршення стану здоров'я в'язнів. Більш того, їм не надається необхідної медичної допомоги, а родичів обмежують у передачі медикаментів.

¹ <https://crimeahrg.org/uk/aksonov-zaklikav-mvs-rf-do-nasilstva-nad-krimchanami-kotri-prihovuyut-nedavni-po%1%97zdk-za-kordon/>

² <https://crimeahrg.org/uk/rosijskih-silovikiv-ne-karayut-za-torturi-ukra%1%97ncziv-u-krimu/>

В умовах пандемії COVID-19 ситуація стала ще складнішою.

Таким чином, РФ не запобігає тортурам і нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню з в'язнями й затриманими особами, а також не надає належної медичної допомоги особам, позбавленим волі, що порушує ст. 3 Конвенції про захист прав людини й основних свобод (далі — ЄКПЛ).

ПРАВО НА СВОБОДУ Й ОСОБИСТУ НЕДОТОРКАНИСТЬ

Політично умотивоване кримінальне переслідування та позбавлення волі

Наприкінці 2020 року в місцях несвободи в рамках «кримських» кримінальних справ, за даними КПГ, перебувають 109 осіб, позбавлених волі з політичних або релігійних мотивів. Після «обміну» у вересні 2019 року нових звільнень за участю кримських політичних в'язнів не відбувалося. У 2020 році було позбавлено свободи ще не менше 24 осіб:

- 10 осіб у «справі кримських мусульман», 1 з них перебуває під домашнім арештом, але був позбавлений волі через відправлення до медичного закладу для проходження примусової психіатричної експертизи;
- 6 осіб за звинуваченням у причетності до «Свідків Єгови»;
- 2 особи за звинуваченням в участі в батальйоні ім. Н. Челебіджіхана;
- 4 особи за звинуваченням у підготовці диверсій, зберіганні зброї та шпигунстві на користь України;
- 2 особи за звинуваченням у закликах до повернення Криму під контроль України.

У 2020 році було ухвалено 15 вироків, пов'язаних з позбавленням волі за політично умотивованими справами, а також вперше було ухвалено один виправдувальний вирок у «справі кримських мусульман» щодо Ернеса Аметова, котрий, попри це, 3 роки перебував у СІЗО.

КПГ задокументувала 172 рішення «судів» про взяття під варту чи продовження термінів

тримання під вартою, ухвалених у 2020 році в окупованому Криму в межах політично умотивованого переслідування. Частина в'язнів була незаконно вивезена на територію РФ, де такі рішення ухвалювалися російськими судами. У 2020 році в судах РФ КПГ зафіксувала 88 рішень про утримання під вартою за політично умотивованими справами. Таким чином, усього КПГ у 2020 році зафіксувала 260 рішень про утримання під вартою в рамках таких справ, ухвалених щодо 65 мешканців Криму.

Під час розгляду скарг на рішення про утримання під вартою апеляційний «суд» зтягує терміни розгляду й ухвалює рішення вже після того, як суд першої інстанції виносить нове рішення про продовження терміну утримання під вартою. Таким чином, розгляд скарги апеляційною інстанцією позбавлений сенсу, тому що на той час людині вже продовжили термін утримання під вартою.

У 2020 році кількість мешканців Криму, позбавлених волі у «справі кримських мусульман», склала **69 осіб**. Ще 5 осіб обмежені в пересуванні: 3 перебувають під наглядом й не в змозі залишити окуповану територію, 2 — під домашнім арештом. Фігурантів цієї справи звинувачують у причетності до «Хізб ут-Тахрір» або в пропаганді діяльності організацій, які в РФ визнані терористичними чи екстремістськими, але не є такими за законодавством України. Справи розглядаються з порушенням права на справедливий суд, основними доказами для суду є свідчення анонімних свідків (зазвичай співробітників ФСБ РФ), досудові показання свідків, котрі у подальшому в суді заявляють, що такі свідчення дали під

2020 р. ПОЛІТИЧНО УМОТИВОВАНЕ КРИМІНАЛЬНЕ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ-II

69 позбавлених волі осіб у «справі кримських мусульман»

10 вироків від **12** до **19** років позбавлення волі

тиском, і лінгвістичні експертизи розмов обвинувачених мусульман. Докази, надані стороною захисту, зазвичай судді не беруть до розгляду.

6 вересня 2020 року Південний окружний військовий суд у Ростові-на-Дону оголосив обвинувальні вирокі сімом кримським татарам. Марлен Асанов засуджений до 19 років колонії суворого режиму, Мемет Беялов — до 18 років, Тимур Ібрагімов — до 17 років, Сейран Салієв — до 16 років, Сервер Мустафаєв — до 14 років, Сервер Зекір'яєв — до 13 років, Едем Смаїлов — до 13 років відповідно. 3 листопада Південний окружний військовий суд Ростова-на-Дону засудив трьох кримських татар до позбавлення волі в колонії суворого режиму з відбуванням перших двох років у в'язниці, а наступних — у колонії. Рустем Емірусєінов — 17 років, Арсен Абхаїтов — 13 років і Ескендер Абдулганієв — 12 років позбавлення волі.

На кінець 2020 року за «справами українських диверсантів та шпигунів» в ув'язненні перебувають **15 осіб** (Андрій Захтей, Володимир Дудка, Олексій Бессарабов, Дмитро Штибліков, Гліб Шаблій, Геннадій Лімешко, Леонід Пархоменко, Костянтин Давиденко, Денис Кашук, Дмитро Долгополов, Анна Сухоносова, Юнус Машаріпов, Іван Яцкін, Костянтин Ширінг та Галина Довгопола), котрих ФСБ РФ під час затримання звинуватила «у підготовці диверсій, зберіганні зброї та шпигунстві». Крім того, одна людина перебуває під домашнім арештом. У цих справах зафіксовано незаконні методи ведення слідства й застосування тортур для отримання свідчень зізнання, порушення

2020 р. ПОЛІТИЧНО УМОТИВОВАНЕ КРИМІНАЛЬНЕ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ-III

За «справами українських диверсантів та шпигунів» ув'язнено **15** осіб

2 вирокі:

- про примусове лікування
- **3** роки і **8** місяців позбавлення волі

презумпції невинуватості, поширення ФСБ РФ через російські ЗМІ відео «зізнання».

3 березня «Ялтинський міський суд» після перегляду справи виніс нове рішення — про розміщення Юнуса Машаріпова у психіатричну лікарню на примусове лікування. Примусове лікування — це безтерміновий захід, передбачає, що медична комісія кожні 6 місяців буде ухвалювати рішення про продовження чи припинення примусового лікування. 6 квітня «Армянський міський суд» засудив Дениса Кашука до 3 років і 8 місяців позбавлення волі в колонії загального режиму за статтями 222, 222.1, 226.1 КК РФ (*незаконне зберігання, перевезення та контрабанда зброї і вибухових пристроїв*).

На кінець 2020 року за звинуваченням в участі у батальйоні імені Н. Челебіджіхана позбавлені волі **6 осіб** (Наріман Межмедінов, Меджіт Аблямитов, Февзі Саганджі, Ділявер Гафаров, Едем Кадиров, Айдин Мамутов). Їх обвинувачують за ч. 2 ст. 208 КК РФ у тому, що вони не з'явилися у силові структури РФ і не заявили про свою участь у батальйоні ім. Н. Челебіджіхана. Оголошеним слідством доказом діяльності батальйону проти інтересів РФ є інформація зі ЗМІ, що метою створення батальйону була деокупація Криму.

20 липня «Чорноморський районний суд» засудив кримчанина Нарімана Межмедінова до 8 років позбавлення волі за ч. 2 ст. 208 КК РФ (*участь у незаконному збройному формуванні з цілями, що суперечать інтересам РФ*) за участь у цьому

ПОЛІТИЧНО УМОТИВОВАНЕ КРИМІНАЛЬНЕ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ-IV 2020 р.

За звинуваченням в участі у батальйоні ім. Н. Челебіджіхана ув'язнено **6** осіб

Один вирок – **8** років позбавлення волі
Одне заочне рішення – **19** років позбавлення волі

батальйоні. 10 грудня «Верховний суд» Криму заочно засудив Ленура Іслямова до 19 років позбавлення волі за організацію батальйону, підрив енергоопор, заклики до повернення Криму під контроль влади України.

У 2020 році внаслідок переслідування «Свідків Єгови» в Криму було позбавлено волі щонайменше **6 осіб** (**Сергій Філатов, Артем Герасимов, Ігор Шмідт, Євген Жуков, Володимир Маладика, Володимир Сакада**).

5 березня Сергій Філатов був засуджений до 6 років позбавлення волі, 4 червня Артема Герасимова «Верховний суд» Криму засудив до позбавлення волі терміном на 6 років. Ще 4 людей перебувають під вартою.

Останнім у 2020 році рішенням Південного окружного військового суду у Ростові-на-Дону був продовжений термін тримання під вартою українського активіста **Олега Приходька** до 16 березня 2021 року, Апеляційний військовий суд м. Власиха залишив чинним це рішення.

Повний список всіх, хто утримується в місцях несвободи в рамках політично мотивованих справ станом на кінець 2020 року, можна подивитися на сайті КПП за посиланням: https://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2020/12/prisoners_12_2020.pdf

Обшуки й затримання

Співробітники МВС РФ неодноразово затримували журналістів й активістів для доставки їх до відділень МВС з метою допитів як свідків

ПОЛІТИЧНО УМОТИВОВАНЕ КРИМІНАЛЬНЕ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ-VI 2020 р.

Переслідування «Свідків Єгови» – **6** осіб позбавлено волі

2 вироків по **6** років позбавлення волі

або вручення протоколів про адміністративне правопорушення, попри те, що в таких ситуаціях затримання не передбачено. Затримання проходили з порушенням процесуальних норм і права на правовий захист, тому що зазвичай затриманим не надавали можливості зв'язатися з адвокатом.

У 2020 році в Криму в будинках активістів відбувалися масові обшуки із залученням значної кількості (до декількох десятків) співробітників силових відомств. Під час обшуків було зафіксовано перекриття під'їздів до будинків або вулиць, використання автозаків, недопуск адвокатів на місце проведення обшуку до своїх підзахисних.

СВОБОДА ДУМКИ, СОВІСТІ ТА РЕЛІГІЇ

У 2020 році продовжилася практика кримінального переслідування мусульман на підставі звинувачень в участі в організації «Хізб ут-Тахрір», визнаній у РФ терористичною організацією (рішенням Верховного суду РФ від 11 лютого 2003 року). Організація «Хізб ут-Тахрір» не заборонена в Україні, і до окупації її діяльність в Криму не обмежувалася. Нерідко знайдена під час обшуків ісламська література, а також пости в соціальних мережах (опубліковані до 2014 р. включно) використовуються слідчими як доказ участі в «забороненій організації».

У 2020 році **10 осіб** були позбавлені волі в Криму за звинуваченнями в участі в організації «Хізб ут-Тахрір» (9 осіб перебувають в СІЗО, 1 – під

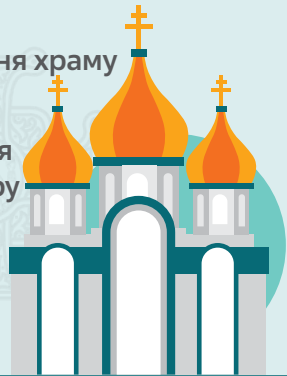

2020 р.

ПОЛІТИКА ЗНИЩЕННЯ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ УКРАЇНИ

Постанова про знесення храму
в Євпаторії

Рішення про виселення
з Кафедрального собору
в Сімферополі

домашнім арештом). Усього на кінець 2020 року в межах цієї справи 69 мусульман перебувають у місцях несвободи. У 2020 році за звинуваченням в участі в «Хізб ут-Тахрір» (ст. 205.5 КК РФ) ухвалено 10 вироків, якими було призначено покарання у формі позбавлення волі на терміни від 12 до 19 років у колонії строгого режиму.

У 2020 році було ухвалено перші вирoki, пов'язані з позбавленням волі учасників релігійної організації «Свідки Єгови», що з 2017 року в РФ увійшла до списку «екстремістських». 5 березня **Сергій Філатов** був засуджений до 6 років позбавлення волі, а «Ялтинський міський суд» присудив Артему Герасимову штраф у розмірі 400 тисяч рублів. Утім пізніше «Верховний суд Криму» задовольнив скаргу «прокуратури» щодо **Артема Герасимова** й засудив його до позбавлення волі терміном на 6 років. Його взяли під варту негайно в залі «суду».

Окрім того, 26 травня в Керчі після масових обшуків був затриманий **Артем Шаблій**, щодо нього обрали запобіжний захід у формі підписки про невиїзд. 2 жовтня в Севастополі були затримані **Ігор Шмідт, Євген Жуков, Володимир Маладика** і **Володимир Сакада**, котрі досі перебувають в СІЗО за звинуваченням у причетності до «Свідків Єгови».

У 2020 році було продовжено політику окупаційної влади, спрямовану на знищення **Православної церкви України** (далі – ПЦУ) в Криму. 23 липня пристави вручили главі Кримської єпархії ПЦУ митрополиту Клименту

2020 р.

АДМІНІСТРАТИВНІ ПОКАРАННЯ ВІРУЮЧИХ ЗА СТ. 5.26 КПАП РФ

Не менше **36** адміністративних
проваджень

Штрафи на загальну суму не менше
560 000 рублів

За період окупації сума штрафів
не менше **1 455 500** рублів

постанову про знесення храму в Євпаторії³. 4 серпня Верховний суд РФ відмовився переглядати рішення кримського «суду» про виселення громади ПЦУ з Кафедрального собору святих рівноапостольних князів Володимира й Ольги в Сімферополі, попри неодноразові вимоги Комітету з прав людини ООН припинити перешкоджати ПЦУ в користуванні приміщенням цього храму.

Окупаційні органи влади РФ продовжують уживати в Криму практику адміністративних покарань «за місіонерську діяльність» за ст. 5.26 КпАП РФ (*Порушення законодавства про свободу совісті, свободу віросповідання та релігійні об'єднання*).

У 2020 році «мирові судді» Криму розглянули не менше 36 адміністративних проваджень за ст. 5.26 КпАП щодо різних релігійних організацій та їхніх учасників, зокрема мусульман, протестантів, баптистів, іудеїв, греко-католицької церкви. Найчастіше віруючих переслідували за проведення релігійних обрядів поза приміщеннями чи у приміщеннях, не зареєстрованих за законодавством РФ як культові споруди. У рамках цих проваджень у 2020 році ухвалено постанов про стягнення штрафів на загальну суму не менше 560 000 рублів. Усього за період окупації ця сума становить не менше 1 455 500 рублів.

³ <https://crimeahrg.org/uk/zayava-pravozahisnih-organizacij-z-privodu-znishhennya-pravoslavno%D1%97-czerkvi-ukra%D1%97ni-u-krimu/>

СВОБОДА СЛОВА ТА ВИРАЖЕННЯ ПОГЛЯДІВ

Законодавчі обмеження свободи слова

РФ ухвалила в 2020 році низку законів, спрямованих на обмеження свободи слова, чия дія поширюється і на територію окупованого Криму.

1 квітня набув чинності закон № 100-ФЗ⁴, який упроваджує нові статті до кримінального й адміністративного кодексів РФ для покарання за «публічне поширення зумисно неправдивої інформації про обставини, що є загрозою для життя і безпеки громадян». Суперечливість формулювань, брак правової визначеності та широке коло суб'єктів злочину створюють умови для зловживання повноваженнями з боку співробітників поліції щодо осіб і організацій, які з'ясовують ситуацію з пандемією COVID-19 в Криму.

Закон РФ № 279-ФЗ «Про внесення змін до статті 7 Федерального закону «Про федеральну службу безпеки» від 31 липня 2020 року⁵ забороняє поширення інформації, що зашкоджує репутації ФСБ, без узгодження з ФСБ. Цей закон позбавляє можливості публічно критикувати незаконні дії співробітників ФСБ і поширювати інформацію про порушення ними прав людини.

30 жовтня набув чинності наказ Роскомнагляду, що узаконює форму й порядок маркування матеріалів іноземних ЗМІ, які виконують функції іноземного агента (ЗМІ-іноагентів)⁶. Невиконання цієї вимоги тягне за собою адміністративну відповідальність у формі штрафу: від 50 до 200 неоподатковуваних мінімумів прибутків громадян — для посадових осіб, від 500 тисяч до 5 млн. рублів — для юридичних осіб. Серед ЗМІ, визнаних у РФ ЗМІ-іноагентами, зазначено й Крим.Реалі — проект Української служби Радіо Свобода. Цей проект інформує про ситуацію в окупованому Криму. Тепер на нього поширюються вимоги наказу Роскомнагляду.

⁴ <http://publication.pravo.gov.ru/Document/View/0001202004010073?in dex=6&rangeSize=1>

⁵ <http://publication.pravo.gov.ru/Document/View/0001202007310049>

⁶ <https://rkn.gov.ru/news/rsoc/news73138.htm>

Законом РФ 425-ФЗ від 8 грудня 2020 року⁷ зроблено зміни до статті 280.1 КК РФ (Публічні заклики до вчинення дій, спрямованих на порушення територіальної цілісності РФ) і запроваджено нову статтю 280.2 КК РФ (Порушення територіальної цілісності РФ). Зміни спрямовані на посилення покарання за заклики до порушення територіальної цілісності РФ. Влада РФ позиціонує Крим як частину території РФ, отже, переслідуванню підлягатимуть і ті, хто заявляє про Крим як про частину України й повернення окупованого півострова під контроль України⁸.

30 грудня президентом РФ було підписано кілька законів, що обмежують свободу слова. Серед них закон № 538-ФЗ від 30 грудня 2020 року⁹, що розширив поняття «публічний наклеп» і посилив покарання за наклеп навіть до позбавлення волі.

Переслідування за свободу вираження поглядів й обмеження роботи журналістів

19 вересня мешканець Євпаторії та 22-річний мешканець Одеси Олександр Долженко, котрий прибув до Криму, були затримані ФСБ РФ за ст. 280.1 УК РФ (Публічні заклики до вчинення дій, спрямованих на порушення територіальної цілісності РФ) за листівки, що закликають до повернення Криму під контроль України. Їм загрожує до 4 років позбавлення волі.

З метою переслідування громадянських журналістів і блогерів використовуються «терористичні» кримінальні статті. У 2020 році кількох місцевих активістів, котрі здійснювали фіксацію фактів переслідування кримських татар і мусульман в Криму чи інформували про діяльність об'єднання «Кримська солідарність», позбавили волі за звинуваченнями в участі в забороненій у РФ організації «Хізб ут-Тахрір».

Мешканці Криму також переслідувалися за висловлення думки в адміністративному

⁷ <https://rg.ru/2020/12/11/territorii-dok.html>

⁸ <https://crimeahrg.org/uk/rf-posilyu%d1%94-pokarannya-za-zakliki-do-deokupaczi%d1%97-krimu/>

⁹ <https://rg.ru/2021/01/12/shtraf-dok.html>

порядку. За пости й публікації у соціальних мережах часто застосовувалися ст. 20.3 КпАП РФ (Пропаганда чи публічна демонстрація нацистської символіки, чи символіки екстремістських організацій, чи інший символіки, демонстрування якої заборонено законами), ст. 20.29 КпАП РФ (Створення і розповсюдження екстремістських матеріалів), ст.20.3.1 КпАП РФ (Поширення ненависті чи ворожнечі, а також приниження людської гідності), ч. 3 ст. 20.1 КпАП РФ (публікації в Інтернеті, що містять неповагу до влади РФ).

Окрім того, кримчан продовжують залучати до адміністративної відповідальності і за публікації в соціальних мережах, оприлюднені до початку окупації Криму.

У 2020 році КПП зафіксувала в Криму таку кількість адміністративних проваджень:

- 20 — за ст. 20.29,
- 43 — за ст.20.3,
- 25 — за ст. 20.3.1
- 1 — за ч. 3 ст. 20.1

Наприклад, за інформацією «Ленінського районного суду Севастополя», місцевий мешканець був оштрафований на 30 000 рублів за ч. 3 ст. 20.1 КпАП РФ за образу в соціальній мережі президента РФ.

Одним із засобів обмеження роботи журналістів в Криму є видворення їх з Криму чи заборона на в'їзд. 18 січня співробітники ФСБ РФ на КПВВ під час в'їзду до Криму вручили українському журналістові **Тарасу Ібрагімову**, котрий висвітлював у Криму політично умотивовані судові процеси й порушення прав людини, заборону на в'їзд до РФ і окупованого Криму терміном на 34 роки — до 31 травня 2054 року¹⁰.

Журналістів і блогерів переслідують за їхню професійну діяльність і в адміністративному порядку, використовуючи для цього статті про обмеження свободи зібрань. 29 жовтня Сергій Васильєв був оштрафований на 20 000 рублів за фільмування одиночного пікету. Співробітники «Центру Е» кваліфікували це як участь у несанкціонованому масовому заході. 3 листопада співробітники МВС

РФ затримали журналістів видання Грані.ру Вілена Темерьянова і Аблямита Зіядінова за порушення ст. 20.2 КпАП РФ (Несанкціонований масовий захід) і ст. 20.6.1 КпАП РФ (Невиконання правил поведінки за загрози надзвичайної ситуації, тобто порушення т.зв. «карантинних обмежень»). «Суд» повернув протоколи поліції для усунення недоліків. 28 грудня Вілена Темерьянова затримали співробітники МВС для того, щоб вручити виправлений протокол за ст.20.2 КпАП РФ і доправити до «суду». Суддя закриття справу через відсутність складу правопорушення. Утім вже 3 січня 2021 року журналіст отримав повідомлення про те, що 18 грудня 2020 роки без нього відбулося засідання «Центрального районного суду» Сімферополя, за рішенням якого його оштрафували на 2 000 рублів за ст. 20.6.1 КпАП РФ.

2020 р. ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ЖУРНАЛІСТІВ

Тарас Ібрагімов за висвітлювання порушень прав людини — заборона на в'їзд до РФ та Криму на **34 роки**

Сергій Васильєв за фільмування одиночного пікету — штраф **20 000 рублів**

Вілен Темерьянов за висвітлювання політично мотивованого судового процесу — затримання та штраф **2 000 рублів**

Блокування доступу до інформації

Кримська правозахисна група протягом 2020 року проводила регулярні моніторинги доступу до інтернет-ресурсів і сигналу українських радіостанцій на території Криму.

Результати моніторингу, здійсненого у грудні серед 11 провайдерів в Криму, засвідчили, що щонайменше 25 українських популярних сайтів заблоковано повністю, ще 5 — частково. Крім того, цілком заблоковано сайти Лінкедін, Меджлісу кримськотатарського народу, «Свідків Єгови», Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України¹¹.

¹⁰ <https://crimeahrg.org/uk/zayava-pravozahisnih-i-medijnih-organizacij-z-privodu-zaboroni-v%201%97zdu-do-krimu-zhurnalista-tarasa-ibragimova/>

¹¹ <https://crimeahrg.org/uk/ukra%201%97nski-onlajn-media-v-krimu-blokuyutsya-shhonajmenshe-11-provajderami-u-8-mistah/>

Моніторинг мовлення FM-діапазону на півночі Криму продемонстрував, що сигнал українських радіостанцій доступний лише в 7 з 19 населених пунктів¹². Блокування сигналів відбувається завдяки мовленню кримських і російських радіостанцій на тих самих частотах, ліцензії на які мають українські мовники. Крім того, поруч з КПВВ «Чаплинка» на окупованій території встановлено нову телерадіовежу, що, ймовірно, може використовуватися для посилення блокування українського сигналу¹³.

2020 Р - БЛОКУВАННЯ ДОСТУПУ ДО ІНФОРМАЦІЇ

11 провайдерів в Криму блокують щонайменше **25** українських сайтів та сайти Меджлісу кримськотатарського народу, «Свідків Єгови», Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України

Сигнал українських радіостанцій блокується в **12 з 19** населених пунктів на півночі Криму

Окупаційна влада встановила нову телерадіовежу поруч з КПВВ «Чаплинка»

СВОБОДА ЗІБРАНЬ І ОБ'ЄДНАННЯ

Свобода зібрань

У Криму діє дозвільна система, за якою мирні зібрання не в змозі відбуватися без отримання попереднього дозволу від місцевої «адміністрації». Представники «адміністрацій» в Криму зазвичай відмовляють у проведенні тих акцій, що можуть містити критику де-факто влади. Найбільш поширеною підставою для відмови у проведенні мирного зібрання є твердження, що цього самого часу й в цьому ж місці інша організація нібито подала заяву на інше зібрання.

¹² <https://crimeahrg.org/uk/nova-hvilya-blokuvannya-ukra%d1%97nskogo-fm-movlennya-na-pivnochi-krimu-okupaczijnoyu-vladoyu-monitoring/>

¹³ <https://crimeahrg.org/uk/na-pivnochi-krimu-okupaczijna-vlada-obladnala-novu-vezhu-dlya-blokuvannya-signalu-ukra%d1%97nskih-fm-stancij-2/>

Практика залякування активістів продовжилася в 2020 році, за таких умов їм загрожують притягненням до відповідальності у разі проведення «неузгодженого» мирного зібрання. Співробітники поліції заздалегідь вручають активістам попередження про неприпустимість проведення акцій із зазначенням адміністративних і кримінальних статей, за якими їх можуть притягнути до відповідальності. КПГ задокументувала не менше 42 таких попереджень у 2020 році.

18 січня «адміністрація» міста Керч направила місцевим ЗМІ заяву з погрозами адміністративного переслідування за проведення масових заходів без узгодження з де-факто владою.

У грудні співробітники МВС РФ під різними надуманими приводами (*пошук вкрадених будівельних матеріалів, зниклого хворого на COVID-19, перевірка будинкових книг тощо*) приходили додому до кримськотатарських активістів, котрі брали участь у мирних зібраннях, з метою збирання особистих даних, інформації про членів родини, місце роботи. У деяких випадках співробітники МВС прямо казали, що причиною такого візиту є активна громадська діяльність і участь в мирних зібраннях. Приміром, об'єднання «Кримська солідарність» повідомило щонайменше про 25 таких візитів.

У разі проведення «несанкціонованого» мирного зібрання організаторів і учасників притягують до відповідальності за ст. 20.2 (*Порушення порядку проведення зібрань, мітингу, демонстрації, ходи чи пікетування*) і ст. 20.2.2 КпАП РФ (*Організація масового одночасного перебування і (чи) пересування громадян у громадських місцях, які призвели до порушення громадського порядку*). Крім цього, до учасників мирних зібрань в Криму влада РФ застосовує ст. 19.3 КпАП РФ (*Невиконання вимоги співробітника поліції*) і ст. 20.1 (*Дрібне хуліганство*). У 2020 році в «судах» Криму і Севастополя ухвалено не менше 17 постанов про адміністративні покарання за статтями 20.2 і 20.2.2 КпАП РФ за участь у мирних зібраннях без узгодження з окупаційною владою. Серед них 8 рішень про призначення штрафів на загальну суму 135 000 рублів, 6 постанов про 5-денний адміністративний арешт. Серед мирних акцій, чиїх організаторів і учасників притягли до відповідальності, були зібрання на захист парку «Тайган»,

2020 р. ПОРУШЕННЯ СВОБОДИ ЗІБРАНЬ

Не менше **42** попереджень активістам про неприпустимість проведення мирних зібрань

Не менше **25** візитів поліції до кримськотатарських активістів

Не менше **17** постанов про адміністративні покарання за участь у мирних зібраннях:

 8 рішень про штрафи на загальну суму **135 000** рублів

 6 постанов про **5-денний** адміністративний арешт

проведення п'ятничного намазу, автопробіг з прапорами Азербайджану, автопробіг з кримськотатарськими прапорами, мітинг КПРФ, пікети з критикою окупаційної влади РФ.

Влада РФ продовжує в Криму обмежувати кількість місць для проведення мирних зібрань, що є одним із приводів для відмови у погодженні проведення мирного зібрання, якщо заявлене організатором місце проведення акції не входить до цього списку.

Окрім цього, влада РФ через пандемію COVID-19 у 2020 році запровадила заборону на проведення мирних зібрань і застосувала щодо активістів нову статтю 20.6.1 КпАП РФ (*Невиконання правил поведінки за надзвичайної ситуації чи загрози її виникнення*). Кількість постанов про призначення покарань за цією статтею вже у квітні 2020 року перевищила 14 000. Важливо зазначити епізод 11 грудня, коли Венера Мустафаєва була оштрафована на 1 000 рублів за ст. 20.6.1 КпАП РФ за проведення одиночного пікету на підтримку свого сина, правозахисника, фігуранта політично умотивованої «справи кримських мусульман» Сервера Мустафаєва. 18 грудня на 1 000 рублів був оштрафований журналіст Вілен Темерьянов за фільмування акції на підтримку фігурантів «справи кримських мусульман».

2020 р. ПОРУШЕННЯ СВОБОДИ ЗІБРАНЬ

Чинна **заборона** Меджлісу кримськотатарського народу

Учасники Кримськотатарського батальйону ім. Н. Челебіджіхана позбавляються **волі**

Активісти Кримської солідарності переслідуються кримінально й адміністративно, позбавляються волі за сфабрикованими справами за звинуваченнями в участі у **Хізб ут-Тахрір**

Координатор Кримської солідарності **Сервер Мустафаєв** засуджений до **14** років колонії суворого режиму

Свобода об'єднань

Ігноруючи ухвалу Міжнародного Суду від 19 квітня 2017 року про тимчасові заходи у справі «Застосування Міжнародної конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму та Міжнародної конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації (Україна проти Російської Федерації)», РФ залишила чинною заборону діяльності Меджлісу кримськотатарського народу¹⁴ як «екстремістської організації».

Учасники «Кримськотатарського батальйону імені Номана Челебіджіхана» переслідуються за ч. 2. ст. 208 КК РФ (*участь у незаконному збройному формуванні*). Оголошеним слідством доказом діяльності батальйону проти інтересів РФ є інформація ЗМІ про те, що метою створення батальйону була деокупація Криму.

Активісти об'єднання «Кримська солідарність» підлягають кримінальному й адміністративному переслідуванню, більше 20 з них стали жертвами сфабрикованих кримінальних справ за звинуваченнями в участі у Хізб ут-Тахрір, а координатор «Кримської солідарності» Сервер Мустафаєв у 2020 році був засуджений до 14 років колонії суворого режиму.

¹⁴ Вищий представницький орган кримськотатарського народу.

2. ПОРУШЕННЯ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА

КОНВЕНЦІЯ (IV) ПРО ЗАХИСТ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ

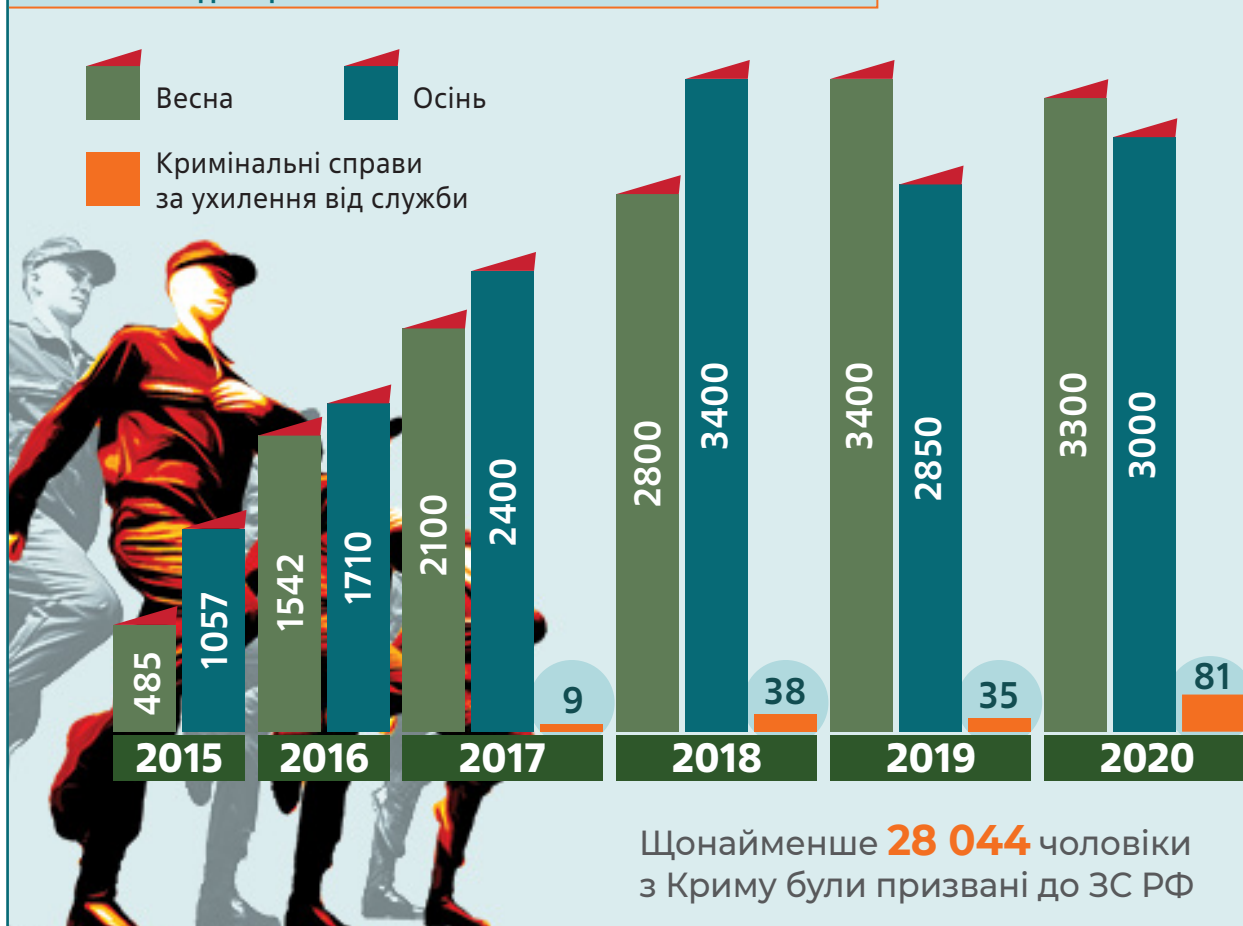
Стаття 49. ДЕПОРТАЦІЯ МЕШКАНЦІВ КРИМУ З ОКУПОВАНОЇ ТЕРИТОРІЇ НА ТЕРИТОРІЮ РФ, А ТАКОЖ ПЕРЕМІЩЕННЯ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ З РФ НА ОКУПОВАНУ ТЕРИТОРІЮ

Влада РФ не залишає практику насильницького переміщення населення Криму з окупованого півострова на територію РФ. Як-от, регулярно вивозять в'язнів з Криму до колоній і СІЗО на території РФ, відправляють призовників строкової служби до військових частин на території РФ, а також депортують з Криму громадян України, котрі не отримали документи, відповідно до міграційного законодавства РФ.

Окрім цього, влада РФ послідовно створює умови для заселення окупованої території України громадянами РФ. Приміром, аналіз КПП даних сайту «Управління Федеральної служби державної статистики по Республіці Крим і Севастополю» засвідчив, що в 2020 році на кінець листопада «міжрегіональний міграційний рух» прибулих до Криму громадян РФ склав 33 137 особи (20 763 — на територію АР Крим за період січень–листопад 2020 року й 12 374 — до міста Севастополь за період січень–жовтень 2020 року).

Всього за період окупації кількість прибулих до Криму громадян РФ становила 205 559 (117 114 — на територію АР Крим і 88 445 — до Севастополя). Варто враховувати, що до цього числа може входити й переміщення

НЕЗАКОННИЙ ПРИЗОВ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ ДО ЗБРОЙНИХ СИЛ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ НА ТЕРИТОРІЇ ОКУПОВАНОГО КРИМУ 2020 р.

мешканців з Севастополя до «Республіки Крим» й у зворотній бік, або переміщення за межі Криму, а потім повернення назад на півострів. Однак і з урахуванням цього загальна кількість переміщених громадян РФ до Криму значно вище, оскільки вказана статистика не бере до відома військовослужбовців і співробітників силових структур.

Стаття 51. ПРИЗОВ ОСІБ, КОТРИ МЕШКАЮТЬ НА ОКУПОВАНІЙ ТЕРИТОРІЇ, ДО АРМІЇ ДЕРЖАВИ, ЯКА ОКУПУЄ, А ТАКОЖ ПРОПАГАНДА СЛУЖБИ В АРМІЇ

У 2020 році влада РФ провела в Криму дві кампанії з призову мешканців Криму до армії РФ, а всього за період окупації було здійснено 12 мобілізаційних кампаній. За заявами «військового комісаріату Криму» й Міністерства оборони РФ, у 2020 році до армії РФ мобілізовано не менше 6 300 призовників. З 300 осіб — у рамках весняної кампанії і не менше 3000 — осінньої. Таким чином, усього за період окупації з Криму до армії РФ мобілізовано не менше 28 044 осіб.

У 2020 році КПГ задокументувала 81 нову кримінальну справу за ухилення від служби в ЗС РФ, передану на розгляд до «судів» Криму¹⁵. За весь період окупації КПГ зафіксувала 163 таких справи, за 153 з них вже ухвалено вироки, ще 10 перебувають на стадії розгляду.

Влада РФ здійснює в Криму масштабну пропаганду служби в армії РФ, зокрема серед дітей молодшого й середнього шкільного віку. Їх навчають поводженню з вогнепальною зброєю — пістолетами, рушницями й автоматичною вогнепальною зброєю. Навчання відбувається як під час масових заходів у школах і громадських місцях, так і в умовах спеціальних зборів і дитячих таборів для проходження військової допризовної підготовки. Влада РФ організувала і фінансує з бюджету дитячі парамілітарні формування — загони «Юнармії» і «Кримпатріотцентра»¹⁶.

Задокументовані факти мілітаризації дітей і пропаганди служби в збройних силах РФ серед

неповнолітніх мешканців Криму в 2020 році КПГ направила до Офісу прокурора Міжнародного кримінального суду (комунікація підготовлена спільно з прокуратурою АР Крим та м. Севастополь¹⁷ і Комітету з прав дитини ООН¹⁸).

Стаття 64. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ЗАЛИШИТИ ЧИННИМ ЗАКОНОДАВСТВО ОКУПОВАНОЇ ТЕРИТОРІЇ

РФ як і раніше застосовує виключно норми російського законодавства на окупованій території України. Відправлення правосуддя також здійснюється на підставі законодавства РФ.

¹⁵ 79 справ було порушено в 2020 році, 2 — у 2019.

¹⁶ <https://crimeahrg.org/ru/iz-ukrainczev-v-rossiyan-skolko-rf-stoit-smena-identichnosti-molodezhi-v-krymu/>

¹⁷ <https://crimeahrg.org/uk/propaganda-zbrojnih-sil-rf-sered-krimskih-ditej-%d1%94-elementom-primusu-do-sluzhbi-v-armi%d1%97-okupanta/>

¹⁸ https://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2020/11/ua_situacija-z-pravami-ditej-v-krimu-u-konteksti-okupaczii%CC%88-pivostrova-rf-1.pdf

3. РЕАГУВАННЯ ОКУПАЦІЙНОЇ ВЛАДИ РФ НА ПАНДЕМІЮ COVID-19 У КРИМУ

17 березня так званий «голова Криму» Сергій Аксьонов підписав наказ¹⁹ про запровадження режиму «підвищеної готовності» з метою запобігання поширення COVID-19, що встановив, власне, перші офіційні обмеження в Криму через пандемію. Дія режиму «підвищеної готовності» в Криму з 00 год. 00 хв. 17 березня і до особливого розпорядження, у рамках якого діють обмеження прав і свобод. Зокрема, було запроваджено заборону на проведення дитячих, спортивних, культурних та інших масових заходів, МВС було доручено з'ясовувати місцезнаходження громадян, «прибулих з неблагополучних територій». Також наказ зобов'язав роботодавців забезпечити контроль за температурою тіла працівників на робочих місцях з обов'язковим відстороненням від праці осіб з підвищеною температурою тіла й організувати заходи з підсилення дезінфекції. В подальшому до цього наказу постійно вносилися зміни, що збільшували або скорочували перелік обмежень. Аналогічні обмеження були запроваджені і у місті Севастополь.

Окрім цього, з 00 год. 00 хв. 18 березня ФСБ РФ обмежила в'їзд до Криму іноземних громадян й осіб без громадянства за розпорядженням уряду РФ № 635-р від 16 березня 2020 року. Громадяни України, котрі не мають паспорта громадянина РФ, виданого окупаційною владою в Криму в порушення міжнародних норм і норм законодавства України у рамках нав'язаного російського громадянства, позиціонуються російськими прикордонниками як «іноземці». Тобто, для таких українських громадян Росія обмежила в'їзд до Криму. Перетнути «російські» КПВВ та в'їхати до Криму мали змогу громадяни з українським паспортом у разі, якщо вони є членами родини (подружжя, батьки, діти, усиновителі, усиновлені), опікунами й піклувальниками громадян РФ, зокрема й ті кримчани, котрі мають «автоматичний» російський паспорт або прямували до хворих близьких родичів, які потребують догляду за умови надання документів, що засвідчують їхню особу, документів медичного закладу, що підтверджують стан тих, хто потребує піклування, та копії документа, що засвідчує ступінь спорідненості. Також в'їхати до Криму можна було з метою лікування, за умови пред'явлення

«документів (копій документів), наданих медичним закладом, що засвідчують запрошення на лікування, із зазначенням часу проведення лікування, чи документів (копій документів), оформлених Міністерством охорони здоров'я Росії».

Більш того, протягом всього року діяли обмеження і на виїзд з Криму для всіх кримчан, яких РФ вважає своїми громадянами через нав'язане громадянство. Після ухвалення розпорядження № 1170-р від 29 квітня 2020 року мешканці Криму отримали можливість одноразово виїхати з Криму, надавши для перетину український паспорт як «громадянство іншої країни або документ, що підтверджує постійне проживання за межами РФ». Однак скористатися цією нормою можна було лише одноразово. Також виїхати можна було для лікування чи навчання, в разі смерті близького родича, до близьких родичів, котрі мешкають на території іншої держави (в тому числі України). Всі ці підстави для виїзду також передбачали, що кримчани мають надати прикордонникам ФСБ усі підтверджуючі документи з тієї чи іншої підстави. Таким чином, кримчани не були в змозі вільно й будь-коли залишити Крим та в'їхати на підконтрольну Україні територію, для них діяв обмежений перелік підстав для виїзду.

Кримчани не можуть вільно та в будь-який момент залишити Крим та в'їхати на підконтрольну Україні територію, для них встановлений обмежений перелік підстав для виїзду

Практика застосування «карантинних обмежень» після 17 березня та притягнення до адміністративної відповідальності за порушення режиму «підвищеної готовності» засвідчила перевищення владних повноважень правоохоронних органів і непропорційність обмежень основних прав і свобод людини (право на свободу зібрань, свобода пересування, свобода слова й висловлювання думки).

Одночасно з обмеженнями, спрямованими на зменшення поширення COVID-19, органи окупаційної влади РФ регулярно вдавалися до дій, що створювали прямі загрози для життя та здоров'я місцевих мешканців.

¹⁹ <https://rg.ru/2020/03/17/krym-ukaz67-reg-dok.html>

Окупаційна влада РФ регулярно вдавалася до дій, що створювали прямі загрози для життя та здоров'я кримчан в умовах COVID-19

В умовах діючої заборони на проведення мирних зібрань та інших публічних заходів, органи окупаційної влади реалізували низку масових заходів мілітаристської спрямованості серед цивільного населення, зокрема таких, участь в яких брали й представники уразливих для COVID-19 груп населення. Це відбувалося попри необхідність ужиття заходів з обмеження проведення масових заходів в умовах пандемії COVID-19, чим наражалося на небезпеку здоров'я присутніх у місцях масового скупчення людей, і за умови, що, як інформувала окупаційна влада, число хворих постійно збільшувалося²⁰.

Приміром, у Криму влітку органи окупаційної влади й представники Збройних сил РФ організували й провели щонайменше чотири задокументованих Кримською правозахисною групою масштабних масових заходів пропагандистського змісту, на яких життя і здоров'я людей наражалося на додаткову, нічим не обґрунтовану небезпеку інфікування COVID-19, зокрема:

- У містах Криму **24 червня 2020 року** окупаційна влада організувала військовий парад російських військ і техніки²¹.
- **26 липня 2020 року** в Севастополі окупаційна влада провела серію масових заходів, присвячених дню військово-морського флоту РФ²².
- У Керчі з **27 до 29 серпня** відбувся військово-технічний форум «Армія – 2020»²³.
- У Севастополі з **27 до 29 серпня** мав місце військово-технічний форум «Армія – 2020»²⁴.

²⁰ <https://crimeahrg.org/ru/v-krymu-pyatuyu-nedelyu-nablyudaetsya-rezkij-rost-zarazhenij-covid-19/>

²¹ <https://crimeahrg.org/ru/v-krymu-okkupacionnye-vlasti-ne-obespechili-zritelyam-neobhodimyh-mer-zashhity-ot-covid-19-vo-vremya-voennyh-paradov/>

²² <https://crimeahrg.org/ru/v-sevastopole-proveli-voennyj-parad-s-grubymi-narusheniyami-protivoepidemiologicheskikh-norm-foto/>

²³ <https://crimeahrg.org/ru/v-czentre-kerchi-nesmotrya-na-pandemiyu-propagandiruyut-sluzhbu-v-rossijskoj-armii-foto/>

²⁴ <https://crimeahrg.org/ru/v-sevastopole-vo-vremya-pandemii-provodyat-militaristkie-massovyie-meropriyatiya/>

Також РФ здійснила дві призовні кампанії в армію РФ і регулярно проводила військові навчання на території окупованого Криму продовж 2020 року.

Окрім цього, поширенню COVID-19 на півострові сприяли регулярні авіарейси з Москви, яка тривалий час була найбільш інфікованим регіоном РФ. Громадяни РФ здебільшого прибували до Криму протягом травня-вересня 2020 року з туристичною метою, більш того, на них не поширювалася вимога 14-денної «самоізоляції» після прибуття, як вона поширювалася на тих, хто прибув з території, підконтрольній Уряду України. Наприклад, 1 травня С. Аксьонов заявив, що за добу кількість авіарейсів до Криму зросла у півтора рази. Більшість рейсів прибувала з Москви. Москва (станом на початок травня 2020 року — більше 80 000 підтверджених випадків) і Московська область (станом на початок травня 2020 року — понад 15 000 підтверджених випадків) були епіцентрами інфікування COVID-19 у РФ. Для порівняння, на всій підконтрольній Україні території на той самий момент (4 травня 2020 року) було зареєстровано 12 331 випадки. Таким чином, для подальшого запобігання поширенню COVID-19 на півострові органи окупаційної влади РФ повинні були обмежити авіасполучення з Кримом і мали для цього всі можливості, проте цього не сталося.

Поширенню COVID-19 у Криму сприяли постійні авіарейси з Москви — найбільш інфікованого регіону РФ

Установити точну кількість людей, які захворіли на коронавірус і померли від нього через такі дії РФ, на сьогодні не є можливим через окупацію Криму. Однак навіть офіційна статистка органів окупаційної влади засвідчує, що в цей період кількість захворювань і смертей постійно зростала²⁵.

За інформацією КПГ, дані органів окупаційної влади про кількість випадків інфікування COVID-19 і смертність в Криму не відповідають дійсності та є заниженими. КПГ збрала відомості про заниження окупаційною владою публічної

²⁵ <https://crimeahrg.org/uk/u-krimu-drugij-misyacz-pospil-zrostaє-zahvoryuvanist-na-covid-19/>

статистики смертності від COVID-19 у 2020 році. Як-от, повідомляти про померлих від COVID-19 органи окупаційної влади РФ почали з 30 квітня. За період з 30 квітня по 7 липня в мережі Інтернет на підконтрольних російським властям ресурсах опубліковано повідомлення про 31 смерть від COVID-19 (без обрахунку Севастополя). Проте 8 липня очільник «МОЗ» Криму Ігор Чемоданов сповістив про зміни в системі обрахунку померлих від коронавірусної інфекції, після чого було заявлено лише про 12 смертей від COVID-19.

З цього дня на офіційних ресурсах «влади» Криму стала з'являтися інша статистика зі значно заниженими показниками смертності від COVID-19. Внаслідок такої маніпуляції число померлих було зменшено на 19 осіб лише в офіційно оприлюдненій статистиці.

Більш того, в інтерв'ю медичні працівники повідомили КПГ про негласне розпорядження приховувати дійсну кількість людей, котрі померли від коронавірусної інфекції на півострові, та зазначати в документах про смерть причиною інші хвороби, а не COVID-19²⁶. КПГ також встановила факти приховування епізодів смерті медичних працівників від COVID-19. Наприклад, у Керчі від COVID-19 в листопаді 2020 року померли щонайменше два лікаря, це терапевт й в.о. головного лікаря «Керченської міської лікарні №3». Окупаційна влада півострова замовчувала цю інформацію²⁷.

Таким чином, попри взяті на себе зобов'язання як держави-члена ООН надавати населенню достовірну й повну інформацію про COVID-19 і заходи, вжиті органами влади у відповідь на пандемію, РФ протягом 2020 року занижувала публічні статистичні дані щодо поширення COVID-19 у Криму.

Окупаційна влада РФ занижувала офіційну статистику смертності та захворюваності на COVID-19

²⁶ <https://crimeahrg.org/uk/okupacijna-vlada-navmisno-prihovue-kilkist-smertej-vid-covid-19/>

²⁷ <https://crimeahrg.org/uk/u-krimu-prihovuyut-fakti-smerti-medikiv-vid-covid-19-i-navmisno-zanizhuyut-statistiku-zahvoryuvanosti-ta-smertnosti-vid-koronavirusu/>

Одним з результатів заниження статистики стала практика, за якої хворих з симптомами COVID-19 та пневмонії, спричиненої цим вірусом, відправляли на лікуванням в домашніх умовах. При цьому, таких пацієнтів не тестували на COVID-19, а призначали набір ліків та інструкцію з їхнього використання. Необхідні ліки місцеві жителі мали купляти самостійно в аптеках. Однак результати моніторингу кримських аптек засвідчили, що станом на 22 грудня 2020 року в багатьох аптеках Криму бракувало ліків, необхідних для лікування пневмонії, викликаной COVID-19. У всіх перевірених аптеках були відсутні у продажу Дексаметазон (в ампулах) і Гідрокортизон (в ампулах). Преднізолон (таблетки чи ампули) були лише в 13 аптеках з 124-х і тільки у 6-ти містах з 13-ти. Клексан і його аналог Фраксипарин (в ампулах) продавалися лише в 3-х аптеках з 124-х перевірених. Практично не було в продажу препарату в ампулах Цефепім і його аналогів (Цефтріаксон, Цефотаксон, Аксетін). Ці ліки були наявні лише в 4-х аптеках з 124-х перевірених²⁸.

Таким чином, аптечна мережа Криму не забезпечувалася базовими ліками, необхідними для лікування ускладнень, викликаних COVID-19, попри те, що людей відправляли лікуватися вдома.

Однією з найбільш уразливих груп, представникам якої РФ не забезпечила захисту права на життя в умовах пандемії COVID-19, стали ув'язнені в місцях несвободи.

Дії адміністрації «Слідчого ізолятора №1 Управління Федеральної служби виконання покарань по Республіці Крим та м. Севастополю» не відповідали керівним принципам ВООЗ щодо боротьби з пандемією та створили загрози для життя та здоров'я людей, які утримуються в СІЗО. За даними моніторингу правозахисних організацій у цьому слідчому ізоляторі:

- була організована «карантинна» камера, розрахована, за словами в'язнів, на 6 осіб. До цієї камери розміщували людей з можливими симптомами COVID-19 або ГРВІ. У камері не забезпечувалися необхідні санітарно-гігієнічних умов і була відсутня гаряча водопровідна вода.

²⁸ <https://crimeahrg.org/uk/v-aptekah-krimu-znachnij-deficzit-likiv-dlya-likuvannya-pnevmonii-viklikanoi-covid-19/?fbclid=IwAR1D5pijGmZR6Qkpf5VcjV6xV59m2OZ1O2F5q6Hx9v2BOkq12cKPvVVeQ0>

- ув'язненим з підозрою на COVID-19 не проводили тестування на хворобу, а лише вимірювали температуру тіла;
- ув'язненим СІЗО не видавали засоби індивідуального захисту (маски й дезінфектори)²⁹.

СІЗО Сімферополя постійно переповнене, що також було підтверджено директором Федеральної служби виконання покарань РФ Олександром Калашниковим у його листі до голови Верховного суду РФ³⁰. Однак попри переповненість СІЗО, РФ проігнорувала «Принципи, що стосуються поводження з особами, позбавленими свободи, у контексті пандемії коронавірусної хвороби (COVID-19)»³¹ Європейського комітету Ради Європи з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню. Комітет рекомендував застосовувати заходи, що є альтернативними позбавленню свободи, а також використовувати альтернативи взяттю особи під варту в очікуванні суду, вдаватися до скорочення термінів позбавлення волі або до умовно-дострокового звільнення.

Утім кримські суди не змінили своєї практики обрання чи продовження запобіжних заходів у формі утримання під вартою. Як-от, у період з 17 березня до 30 грудня 2020 року, за даними, що змогла задокументувати Кримська правозахисна група, суди першої інстанції в рамках політично умотивованого переслідування мешканців Криму ухвалили щонайменше 260 рішень про утримання (продовження утримання під вартою) на час досудового розслідування для 65 осіб. З цих 260 рішень про попереднє ув'язнення 172 були ухвалені кримськими «судами», 88 — російськими.

Оскільки ця практика виявилася незмінною, то СІЗО Сімферополя лишалося переповненим, що сприяло поширенню COVID-19 через наявність тісного контакту між людьми.

Окрім цього, щодо декількох громадян України тривав процес етапування з Криму до Ростова-на-Дону або з Ростова-на-Дону назад до Криму для проведення слідчих дій або судового розгляду справи за суттю. Етапування відбувалося в антисанітарних умовах без надання утримуваним особам харчування та медичної допомоги.

Таким чином, дії РФ призводять до порушення права на життя та зобов'язань за міжнародним гуманітарним правом, зокрема за статтями 38, 56, 76 Женевської конвенції про захист цивільного населення під час війни.

Кримська правозахисна група вела постійний моніторинг ситуації з пандемією COVID-19 у Криму та документувала дії органів окупаційної влади РФ, що створювали загрози життю та здоров'ю цивільного населення³². Пропозиції КППГ до проекту резолюції ГА ООН про проблеми захисту цивільного населення Криму в умовах пандемії COVID-19 і відповідальність РФ увійшли до резолюції «Ситуація з правами людини в Автономній Республіці Крим і місті Севастополь, Україна», ухваленій Генасамблеєю ООН 16 грудня 2020 року³³.

²⁹ КППГ. Результати моніторингу з реагування на пандемію COVID-19 у Криму (16 – 29 березня 2020 року): <https://crimeahrg.org/uk/rezultati-monitoringu-situaczi-z-reaguvannya-na-pandemiyu-covid-19-v-krimu-16-29-bereznya-2020-roku/>

³⁰ КППГ. Результати моніторингу з реагування на пандемію COVID-19 у Криму (13 – 19 квітня 2020 року): <https://crimeahrg.org/uk/rezultati-monitoringu-z-reaguvannya-na-pandemiyu-covid-19-u-krimu-13-20-kvitnya-2020-roku/>

³¹ <https://rm.coe.int/16809cfa4b>

³² <https://crimeahrg.org/uk/tag/covid-19-uk/>

³³ <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/LTD/N20/293/00/PDF/N2029300.pdf?OpenElement>

4. ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В СФЕРІ ЗАХИСТУ ГРОМАДЯН В УМОВАХ ОКУПАЦІЇ АР КРИМ та м. СЕВАСТОПОЛЯ

У 2020 році подією, яка спричинила ухвалення низки нормативних актів протягом 2020 року, стала пандемія COVID-19. З метою запобігання розповсюдженню хвороби урядом було запроваджено деякі обмеження.

Зокрема, громадяни, котрі мешкають на території Криму, з 16 березня по 14 червня були майже позбавлені можливості в'їжджати на підконтрольну уряду територію України. Як-от, розпорядженням КМУ від 14 березня 2020 року № 291-р «Про тимчасове припинення роботи контрольних пунктів в'їзду на тимчасово окуповану територію Автономної Республіки Крим і м. Севастополя та виїзду з неї, спрямоване на запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2»³⁴ з 16 березня 2020 року передбачалось припинення роботи контрольних пунктів в'їзду (далі — КППВ) на тимчасово окуповану територію АР Крим і м. Севастополь і виїзду з неї, окрім випадків перетину адмінкордону для повернення на місце проживання. Пізніше громадяни змогли перетинати адмінмежу за наявності підстав гуманітарного характеру³⁵ за рішенням голови Державної прикордонної служби.

У квітні постановою № 211 від 11 березня 2020 року громадяни, котрі в'їжджають на підконтрольну Україні територію з Криму, зобов'язувалися пройти госпіталізацію чи перебувати на самоізоляції протягом 14 днів. З цього часу вимога щодо перебування на самоізоляції після виїзду з Криму діяла весь час до 1 серпня (за постановою КМУ № 392 від 20 травня 2020 року)³⁶ й була поновлена з 27 серпня постановою КМУ № 641 від 22 липня 2020 року³⁷.

8 серпня уряд «через загострення ситуації із захворюваністю на COVID-19 у Криму» раптово ухвалив постанову № 979-р³⁸, припинивши роботу контрольних пунктів в'їзду на тимчасово окуповану територію АР Крим і м. Севастополь

та виїзду з неї, крім випадків перетину адмінкордону для повернення на місце проживання, з гуманітарних підстав та інших випадків, передбачених цією постановою. Обмеження, запроваджені постановою, діяли до 28 серпня 2020 року, після чого громадяни змогли перетинати українські КППВ з Кримом.

Майже водночас з першою заборонаю перетину адмінкордону, Уряд РФ ухвалив розпорядження № 763-р від 27 березня 2020 року³⁹ й розпорядження 635-р від 16 березня 2020 року⁴⁰, якими громадянам України, котрі мешкають в окупованому РФ Криму, було заборонено виїжджати з півострова. Лише з 29 квітня у кримчан-громадян України з'явилась можливість одноразово виїжджати з Криму для перетину адмінкордону з територією України, підконтрольною уряду⁴¹.

Такі суттєві обмеження на виїзд з тимчасово окупованої території перешкоджають громадянам в реалізації їхніх прав, зокрема отримання документів українського зразку. Як-от, за інформацією Державної міграційної служби, у 2020 році лише 306 осіб отримали паспорт громадянина України, який оформлювали вперше.

29 травня 2020 року, напередодні складання ЗНО, постановою № 424⁴² Уряд звільнив від необхідності обсервації чи самоізоляції громадян, котрі перетинають адмінкордон з Кримом для проходження зовнішнього незалежного оцінювання разом з однією особою, яка супроводжує кожного з них. Особи, які мешкали на тимчасово окупованій території мали також право на участь у додатковій сесії ЗНО, що відбувалась з 24 липня по 10 серпня⁴³.

З 15 червня 2020 року контрольні пункти в'їзду на тимчасово окуповану територію Криму та виїзду

³⁴ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/291-2020-p#Text>

³⁵ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/291-2020-p/ed20200318#Text>

³⁶ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392-2020-n/ed20200718#Text>

³⁷ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/641-2020-n/ed20200801#n185>

³⁸ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/979-2020-p#Text>

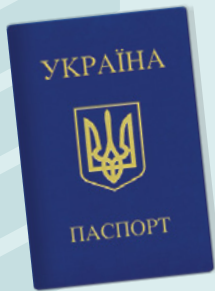
³⁹ <http://publication.pravo.gov.ru/Document/View/0001202003300011?index=0&rangeSize=1>

⁴⁰ <http://publication.pravo.gov.ru/Document/View/0001202003170002?index=0&rangeSize=1>

⁴¹ <http://static.government.ru/media/files/rUNwXiSXZs1NmLZauzAsdAIM3ppeWRAB.pdf>

⁴² <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/424-2020-n/ed20200530#n12>

⁴³ <https://mon.gov.ua/ua/news/dodatkova-sesiya-zno-2020-vidbudetsya-24-lipnya-10-serpnia-dodatkovo-zareyestrutatis-na-neyi-mozhna-vidsogodni>

306 українських громадян з Криму отримали паспорт громадянина України, який оформлювали вперше
Зареєстровано **1742** факти народження на території Криму
Зареєстровано **553** факти смерті на території Криму

з неї відновили свою роботу, після чого учасники ЗНО змогли скласти тести без перешкод з боку українського законодавства.

25 червня 2020 року КМУ ухвалив постанову № 522⁴⁴, що передбачає можливість припинення самоізоляції (обсервації) для особи, котра раніше перетнула пункт пропуску на в'їзді/виїзді з Кримом, пройшла тестування на COVID-19 і отримала негативний результат.

3 липня Верховна Рада ухвалила зміни⁴⁵ до Закону України «Про вищу освіту», згідно з якими мешканці Криму, котрі отримали документ про повну загальну середню освіту, приймаються на навчання до закладів вищої освіти у межах установлених квот. 21 липня 2020 року Міністерство освіти і науки ухвалило відповідні зміни⁴⁶ до Наказу № 560, зокрема, до Порядку прийому для здобуття вищої та професійно-технічної освіти осіб, які мешкають на тимчасово окупованій території України.

На підставі постанови КМУ від 11 грудня 2019 р. № 1122 «Деякі питання соціального і правового захисту осіб, позбавлених свободи внаслідок збройної агресії проти України, після їх звільнення»⁴⁷ громадяни України після звільнення набули права на отримання разової грошової допомоги в розмірі 100 000 гривень. Також допомогу у такому розмірі мають право отримувати (з 2018 року) особи, позбавлені особистої свободи незаконними збройними формуваннями, окупаційною адміністрацією та/або органами влади РФ на тимчасово окупованих територіях України та/або території Російської Федерації у зв'язку

⁴⁴ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/522-2020-п#Text>

⁴⁵ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/744-20#n2>

⁴⁶ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0790-20#n15>

⁴⁷ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1122-2019-%D0%BF#Text>

з громадською, політичною або професійною діяльністю таких осіб. Наказом Міністерства у справах ветеранів, тимчасово окупованих територій і внутрішньо переміщених осіб від 21 лютого 2020 року № 44 і Наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 17 липня 2020 року № 57 було затверджено положення про утворення міжвідомчої комісії з розгляду питань, пов'язаних з визнанням осіб такими, які були позбавлені свободи внаслідок збройної агресії проти України, та здійсненням заходів, спрямованих на їх соціальний захист. Вперше до складу такої комісії увійшли представники громадянського суспільства, зокрема і Кримської правозахисної групи⁴⁸. У 2020 році міжвідомча комісія при Мінреінтеграції розглянула 135 звернень на отримання допомоги особам, позбавленим волі у зв'язку з громадською, політичною або професійною діяльністю, й 116 осіб отримали зазначену грошову допомогу. Також протягом 2020 року за рішенням міжвідомчої комісії при Мінреінтеграції 86 осіб отримали одnorазову грошову допомогу після звільнення.

Також при Мінреінтеграції з 20 листопада розпочала роботу комісія з розгляду клопотань про призначення державних стипендій імені Левка Лук'яненка громадянам України, котрі зробили свій внесок у захист територіальної цілісності та незалежності України й протистояли окупації. До складу комісії увійшли три представники правозахисних організацій, зокрема і Кримської правозахисної групи⁴⁹. У 2020 році ця комісія розглянула 21 клопотання про призначення стипендії, з яких 11 було рекомендовано президенту, серед них 4 клопотання — про призначення стипендій кримським активістам і громадським діячам. Враховуючи рішення комісії, віце-прем'єр-міністр – міністр з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій подає на КМУ пропозиції про призначення стипендій, а уряд рекомендує перелік громадян України президенту для призначення стипендій. Про призначення стипендій президент України видає відповідний указ.

Варто зазначити, що Мінреінтеграції з ухваленням Постанови КМУ від 5 жовтня 2020 р. № 919⁵⁰

⁴⁸ В особі голови правління КПГ Ольги Скрипник

⁴⁹ В особі голови правління КПГ Ольги Скрипник

⁵⁰ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/919-2020-%D0%BF#Text>

отримало право використовувати кошти державного бюджету за програмою «Заходи щодо захисту і забезпечення прав та свобод осіб, які позбавлені (були позбавлені) особистої свободи незаконними збройними формуваннями, окупаційною адміністрацією та/або органами влади РФ з політичних мотивів, а також у зв'язку з громадською, політичною або професійною діяльністю вказаних осіб, підтримки зазначених осіб та членів їхніх сімей, заходи з реінтеграції населення тимчасово окупованих територій, виплати державних стипендій імені Левка Лук'яненка», з якої відбувається виплата вищезазначеної грошової допомоги, на діяльність Державного підприємства «Реінтеграція та відновлення». В управління цього підприємства планується передати КПВВ на лінії розмежування у Луганській та Донецькій областях, а також КПВВ з Кримом «Чонгар» і зони сервісного обслуговування перед ним. На думку правозахисників, можливість передачі коштів, призначених для забезпечення соціального захисту осіб, які позбавлені (були позбавлені) особистої свободи незаконними збройними формуваннями, окупаційною адміністрацією та/або органами влади РФ з політичних мотивів, а також у зв'язку з їхньою громадською, політичною або професійною діяльністю, може привести до порушення прав таких осіб, створити корупційні ризики, тому потребує пильного нагляду як з боку антикорупційних органів, так і громадськості.

У 2020 році на українських КПВВ з Кримом після ремонтних робіт з облаштування КПВВ розпочали роботу сервісні зони для осіб, які перетинають КПВВ. **Облаштування сервісних зон для громадян відбулося вперше за весь період окупації.** У 2020 році також вперше від початку окупації було проведено виїзне засідання Комітету ВРУ з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та АР Крим, Севастополя, національних меншин і міжнародних відносин в сервісній зоні КПВВ «Чонгар» та моніторинг роботи КПВВ членами Комітету⁵¹.

Однак подальша робота сервісних зон потребує визначення балансоутримувача. 14 липня 2020 року міжвідомча нарада під головуванням

⁵¹ http://kompravlud.rada.gov.ua/news/main_news/74176.html

МАТЕРІАЛЬНА ДОПОМОГА ОСОБАМ, ПОЗБАВЛЕНИМ СВОБОДИ ВНАСЛІДОК ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РФ ПРОТИ УКРАЇНИ

116 осіб, позбавлених волі через громадську та політичну діяльність, отримали грошову допомогу

86 осіб отримали одноразову грошову допомогу після звільнення

ДЕРЖАВНІ СТИПЕНДІЇ ім. ЛЕВКА ЛУК'ЯНЕНКА

21 клопотання розглянула Комісія

11 рекомендовано Президенту

Віце-прем'єр-міністра — Міністра з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України Олексія Резнікова вирішила передати КПВВ «Чонгар» в управління ДП «Реінтеграція та відновлення». Далі була прийнята постанова КМУ від 21 жовтня 2020 року № 973, якою погоджено відчуження в державну власність із віднесенням до сфери управління Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій КПВВ «Чонгар» та зони сервісного обслуговування перед ним.

Однак станом на кінець 2020 року КПВВ «Чонгар» так і не був переданий в управління ДП «Реінтеграція та відновлення»

Важливо відзначити ініціативу Міністерства закордонних справ України зі створення міжнародного майданчика — **Кримської платформи** — щодо деокупації Криму, включаючи питання захисту прав людини на окупованій території⁵². Президент Володимир Зеленський під час 75-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН запросив країни-члени ООН до участі у створенні Кримської платформи⁵³. Саміт Кримської платформи запланований на 23 серпня 2021 року. До створення Кримської платформи залучаються також правозахисні організації, міжнародні експерти та науковці.

⁵² <https://zn.ua/ukr/POLITICS/ukrajina-stvorit-mizhnarodnu-platfomu-po-deokupatsiju-krimu-ale-bez-rosiji-kuleba.html>

⁵³ <https://www.president.gov.ua/news/prezident-na-sesiji-genasambleyi-onn-zaprosiv-doluchitsiya-d-63905>

5. МІЖНАРОДНІ РІШЕННЯ ЩОДО КРИМУ

Серед міжнародно-правових документів та рішень 2020 року, пов'язаних з окупацією АР Крим та м. Севастополь, варто зазначити наступні:

1 вересня 2020 року

Генеральний секретар
Організації Об'єднаних Націй

Доповідь «Ситуація з правами людини в Автономній Республіці Крим та місті Севастополь, Україна»⁵⁴

Доповідь охоплює період з 1 липня 2019 року до 30 червня 2020 року та базується передусім на моніторингу та документуванні порушень норм міжнародного гуманітарного права й міжнародного права у сфері прав людини в Криму, що здійснює Моніторингова місія ООН з прав людини.

7 грудня 2020 року

Резолюція Генеральної Асамблеї Організації
Об'єднаних Націй 75/29

Проблема мілітаризації Автономної Республіки Крим та міста Севастополь, Україна, а також районів Чорного та Азовського морів⁵⁵

ГА ООН висловила занепокоєння щодо намагань РФ використати освіту дітей у Криму для їх індоктринації з метою подальшого призову їх до російських збройних сил та закликала РФ утримуватися від створення освітніх закладів, що організують військову підготовку кримських дітей із заявленою метою їхньої підготовки до військової служби в рядах збройних сил РФ, утримуватися від створення курсів військової підготовки у російських школах, а також припинити практику офіційного включення кримських загальноосвітніх закладів у систему «військово-патріотичного виховання» РФ.

⁵⁴ file:///Users/olgaskrypnyk/Downloads/A_75_334-EN-1.pdf

⁵⁵ <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N20/345/86/PDF/N2034586.pdf?OpenElement>

Резолюція враховала пропозиції КПГ щодо мілітаризованої освіти для дітей і військово-патріотичного виховання⁵⁶.

16 грудня 2020 року

Резолюція Генеральної Асамблеї
Організації Об'єднаних Націй 75/192

Стан в сфері прав людини в Автономній Республіці Крим та місті Севастополь, Україна⁵⁷

Резолюція підтвердила незмінну позицію ГА ООН щодо підтримки територіальної цілісності України, наголосила на відповідальності РФ за перешкоди щодо реалізації мешканцями Криму прав людини внаслідок непотрібних і неспіврозмірних обмежувальних заходів, запроваджених під приводом боротьби з пандемією COVID-19, вперше було визначено, що органи і посадові особи РФ, що діють на території окупованого Криму, є нелегітимними та мають іменуватися «окупаційна влада Російської Федерації».

Резолюція враховала пропозиції українських правозахисних організацій, зокрема і КПГ⁵⁸.

11 грудня 2020 року

Заява Прокурора МКС Фату Бенсуди про завершення попереднього вивчення ситуації в Україні⁵⁹

Прокурор Міжнародного кримінального суду у зв'язку із завершенням строку її повноважень оголосила про намір дати оцінку всім справам, за якими проводилися попередні розслідування.

⁵⁶ <https://crimeahrg.org/uk/do-rezolyuczi%d1%97-genasamble%d1%97-oon-proti-militarizaczi%d1%97-krimu-uvijshli-polozhennya-zaproponovani-kpg/>

⁵⁷ <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N20/373/94/PDF/N2037394.pdf?OpenElement>

⁵⁸ <https://crimeahrg.org/uk/do-uhvaleno%d1%97-genasamble%d1%94yu-oon-rezolyuczi%d1%97-zaluchili-rekomendaczi%d1%97-krimsko%d1%97-pravozahisno%d1%97-grupi/>

⁵⁹ <https://www.icc-cpi.int/Pages/item.aspx?name=201211-otp-statement-ukraine>

ПОДАННЯ ПОЗОВІВ ДО МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ 2020 Р.

Україна подала до Міжнародного кримінального суду **12** повідомлень щодо скоєння злочинів проти людяності та воєнних злочинів на території АР Крим та м. Севастополь

Прокурор зазначила, що задоволені всі критерії для відкриття розслідування щодо ситуації в Україні. Офіс Прокурора дійшов висновку, що існують обґрунтовані підстави вважати, що в контексті ситуації в Україні, щодо якої відбувалося попереднє вивчення, скоювались злочини проти людяності та воєнні злочини, зокрема і у контексті окупації АР Крим та м. Севастополя. Наступним кроком буде звернення до суддів Палати попереднього провадження Суду за дозволом на розслідування.

Від початку окупації органами прокуратури України було подано 12 повідомлень щодо скоєння злочинів на території АР Крим та м. Севастополь, які підпадають під юрисдикцію Міжнародного кримінального суду. Значна кількість цих повідомлень була підготовлена спільно з правозахисними організаціями України. Зокрема, Кримською правозахисною групою спільно з прокуратурою АР Крим та м. Севастополя до Міжнародного кримінального суду було направлено 2 повідомлення про воєнні злочини — про незаконний призов мешканців Криму до лав Збройних сил РФ⁶⁰ і пропаганду такого призову, зокрема, серед кримських дітей⁶¹.

⁶⁰ <https://crimeahrg.org/uk/yaki-dokazi-nezakonnogo-prizovu-v-armiyu-rf-u-krimu-peredano-do-mizhnarodnogo-kriminalnogo-sudu-infografika/>

⁶¹ <https://crimeahrg.org/uk/propaganda-zbrojnih-sil-rf-sered-krimskih-ditej-%d1%94-elementom-primusu-do-sluzhbi-v-armi%d1%97-okupanta/>

14 грудня 2020 року

Міжнародний кримінальний суд, Офіс Прокурора
Щорічний Звіт щодо результатів попереднього розслідування у 2020 році⁶²

Звіт був опублікований в рамках засідання 19-ї сесії Асамблеї держав-учасниць Римського статуту Міжнародного кримінального суду. Частина звіту стосується подій та фактів скоєння злочинів проти людяності та воєнних злочинів на окупованих територіях АР Крим та м. Севастополя, які вивчалися Офісом з 2015 року.

7 грудня 2020 року

Рада Європейського Союзу
Глобальний режим санкцій ЄС за порушення прав людини⁶³

Це новий санкційний механізм ЄС, який передбачає персональні санкції за порушення прав людини у вигляді замороження активів та заборони на в'їзд. Цей режим передбачає можливість застосування таких санкцій до осіб, причетних до порушень прав людини у Криму.

⁶² <https://www.icc-cpi.int/itemsDocuments/2020-PE/2020-pe-report-eng.pdf>

⁶³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.LI.2020.410.01.0001.01.ENG&toc=OJ:L:2020:410:TOC>
<https://www.legislation.gov.uk/ukxi/2020/680/contents/made>

